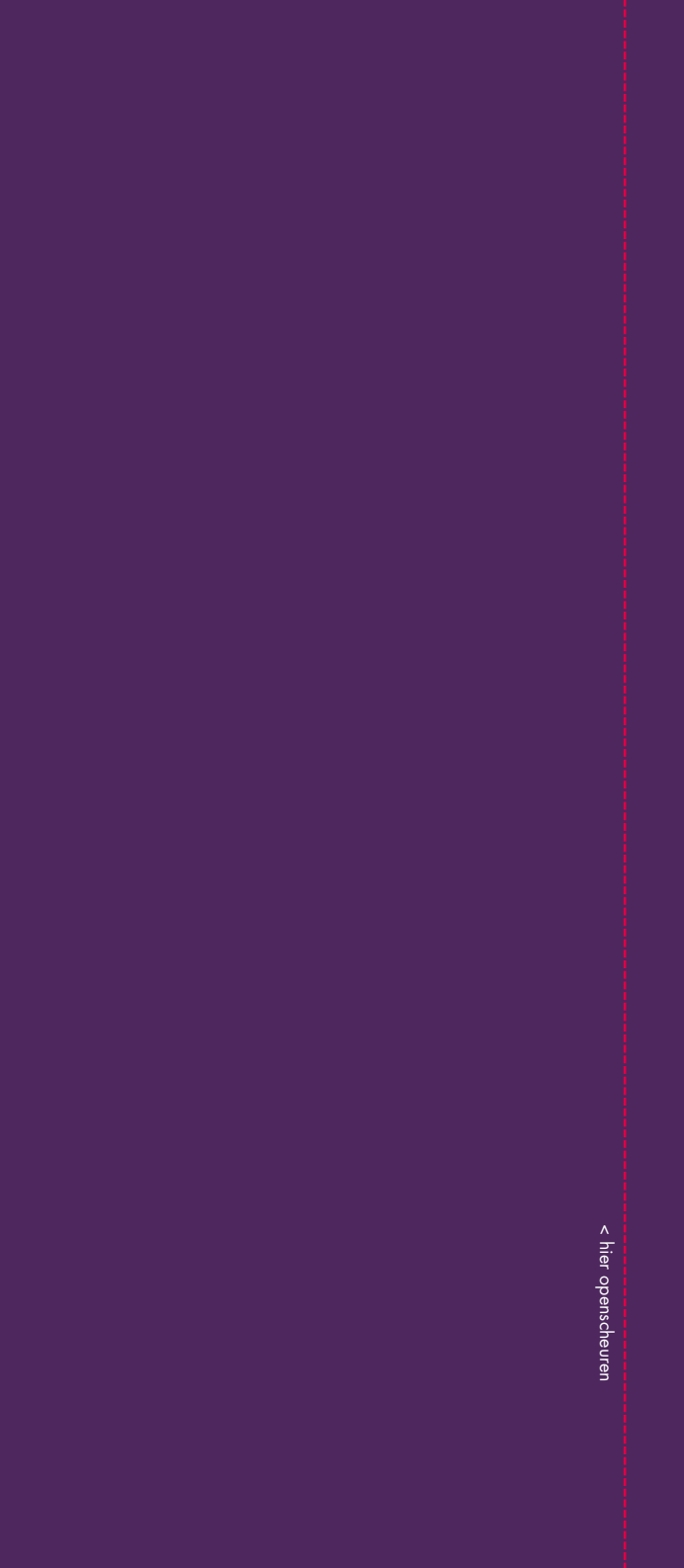
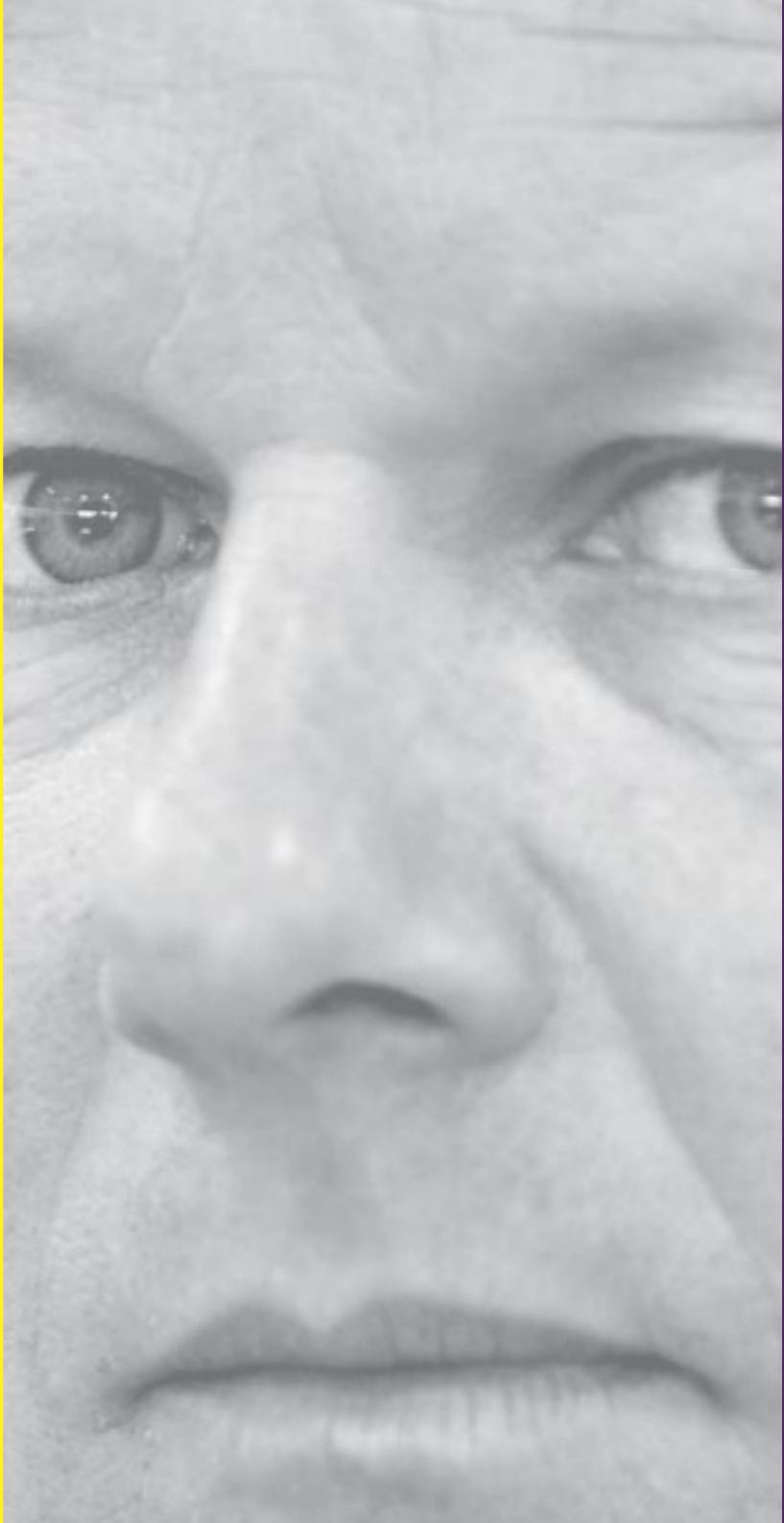
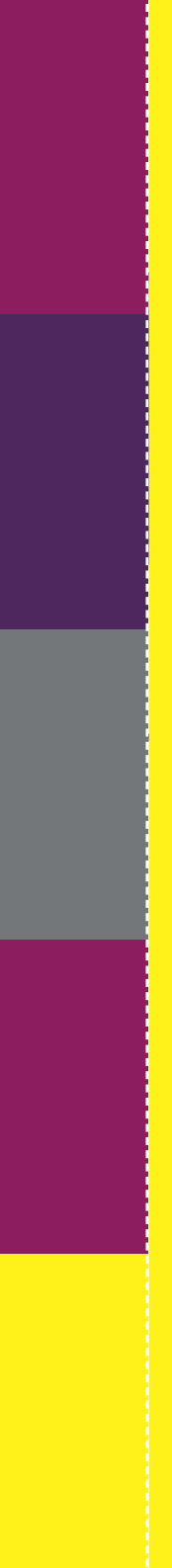

.vinci

iinn

ova

tie

Brabant wil haar economische positie en internationale concurrentiekracht versterken. Dat is bittere noodzaak als we onze voorsprong niet willen verliezen. De oplossing? Innovatie, mits in samenspel. Uiteraard zijn de Brabantse bedrijven de belangrijkste bron van innovatie. Maar de overheid kan in stimulerende en faciliterende zin voor een extra impuls zorgen. Ter verwezenlijking van de hoge ambities heeft de provincie Noord-Brabant voor de periode 2005-2010 het Actieprogramma Innovatie Noord-Brabant ontwikkeld.

Het Actieprogramma Innovatie Noord-Brabant gaat vergezeld van een missie: Noord-Brabant wil haar positie als Europese topregio op het gebied van innovatie verder versterken door voorop te blijven lopen in het genereren van kennis, sterker te worden in het benutten van deze kennis in nieuwe producten en diensten en dit te vertalen in meer omzet en meer werkgelegenheid.

Innovatie ontstijgt daarbij het economische domein; zij draagt ook bij aan versterking van duurzaam sociaal-cultureel en milieubeleid. Zo waarborgen we het behoud van het hoge welvaarts- en welzijnsniveau dat Noord-Brabant kenmerkt.

1. De kracht van Brabant

Industrieel fundament In toenemende mate vervlecht industriële bedrijvigheid zich met zakelijke en logistieke dienstverlening. Tezamen vormen zij het brede en sterke fundament van de Brabantse economie. Ruim 200.000 mensen werken in de Brabantse industrie, waarvan verschillende sectoren elkaar raken.

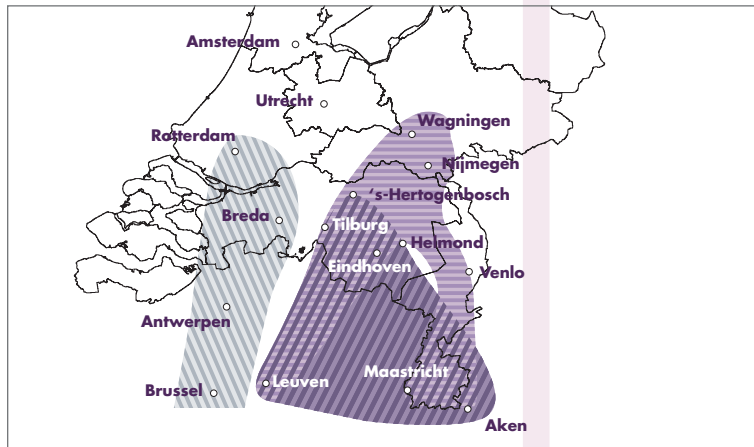
R&D Brabant is een van de koplopers in de zogeheten European Innovation Scoreboard. Die positie dankt zij met name aan de omvangrijke private R&D-inspanningen en vele hightech-patenten. Van alle Nederlandse R&D-medewerkers werkt 18% in Brabant. Bovendien is Brabant de enige Nederlandse provincie die nu al voldoet aan de doelstelling van de Lissabon Agenda van 3% aan R&D-investeringen.

ambbitie

Internationaal magnetisme In 2004 schreef Brabant 26% van alle buitenlandse – met name Amerikaanse – investeringen in Nederland op haar conto. Voor extra wind in de rug zorgen het sterke organiserende vermogen van Brabant – het maken van nieuwe combinaties tussen sectoren – en de profilering van BrabantStad.

Knooppunt van economische assen Brabant ligt uiterst strategisch op het snijvlak van vitale economische assen die de regiogrenzen overschrijden.

1.2 Kansen en uitdagingen

Het industrieel fundament en de economische assen bieden diverse kansen en uitdagingen voor versterking van innovatiekracht.

Ontwikkeling naar kennisindustrie In Brabant ontstaat ten dele een kopstaartindustrie. De tendens is dat de ontwikkeling van prototypes en producten, speciale bewerkingen, logistiek, marketing en verkoop hier plaatsvindt. Tegelijkertijd wijkt de feitelijke productie (de 'rompactiviteit') voor een deel naar het buitenland uit, maar de ketenregisseurs en hoogwaardige productie blijven

Topreggio

in Brabant. Andere kansvolle trends: de verhoging van de toegevoegde waarde per werknemer en de ontwikkeling van maatschappelijke producten en diensten op het vlak van zorg, milieu en energie. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van domotica: ICT in huis. Tot slot is het heel belangrijk om de mkb-bedrijven te mobiliseren. Zij delen nog te weinig in de innovatiedynamiek.

Technostarters Kennisintensieve starters zijn een bron van creatieve ideeën, groeikracht en werkgelegenheid. Zij vormen een belangrijk scharnier tussen kennisinstellingen en de markt. Hun belangrijkste struikelblok is het ontbreken van startkapitaal.

Innovatieklimaat Het verbeteren van de kwalificatiegraad van de Brabantse beroepsbevolking en het versneld totstandbrengen van een adequate breedbandinfrastructuur en -diensten zijn twee belangrijke uitdagingen.

2. Strategie en aanpak van het innovatiebeleid

De strategie richt zich op het versterken van de kracht van het Brabants industrieel fundament en laat zich in één credo samenballen: 'Van kennis naar kunde naar kassa'. Die hinkstapsprong moet snel plaatsvinden; de groeiende internationale concurrentie en innovatiedruk dulden geen uitstel van actie. De drie speerpunten zijn:

- Sterker verbinden van kennis en industrie (connecting winners);
- Verhogen van het aantal technostarters (creating winners);
- Verbeteren van het innovatieklimaat (enabling winners).

Voor de goede orde: het bedrijfsleven trekt de kar. De overheid kan en mag immers niet op de stoel van de ondernemer gaan zitten. Wel kan de provincie in het samenspel met bedrijfsleven en (kennis)instellingen innovatie aanjagen,

Stimuleren

faciliteren en samenbinden. Nadrukkelijk richt de provincie zich niet alleen op de innovatieve top van het mkb, maar vooral op het echelon daaronder. Oogmerk: hoog (blijven) scoren op twee belangrijke meetlatten, het European Innovation Scoreboard en de Lissabon Agenda.

Pieken in de Delta

De rijksnota 'Pieken in de Delta' (juli 2004) bestempelt Zuidoost-Brabant als het hart van de Nederlandse industrie en als technologische topregio.

Midden- en Noordoost-Brabant hebben ervoor gekozen een verbinding met deze innovatieve hotspot aan te gaan. In zijn nota erkent het kabinet ook het belang van West-Brabant voor de nationale economie. Deze regio wil excelleren als zeehaven- en kustgerelateerd economisch centrum.

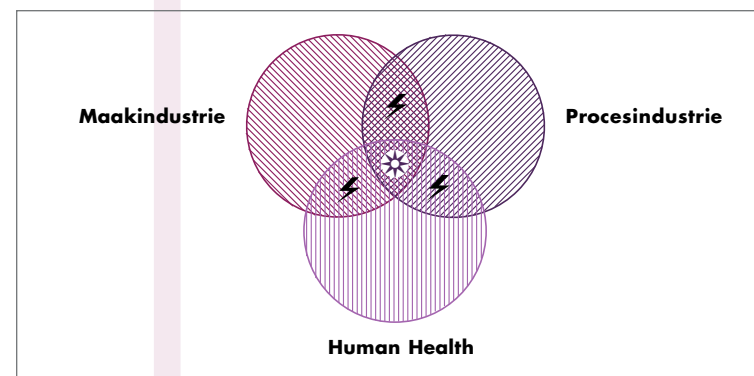
De provincie onderschrijft de hoge potenties van de twee genoemde Brabantse regio's en stut hun (grensoverschrijdende) ambities. Hiertoe werkt de provincie Noord-Brabant onder de vlag van gemeenschappelijke ambities samen met onder meer BOM, LIOF, Syntens, REDE, REWIN, de provincies Limburg en Zeeland en de Kamers van Koophandel.

2.1 Connecting winners in clusters

Clusteringvorming In de te vormen clusters omarmen industrie en kennis elkaar. Zij genereren nieuwe bedrijvigheid en nieuwe toepasbare kennis. Goed werkende clusters versterken zichzelf. Zo ontstaat een toename van kapitaal, informatie, creativiteit, ondernemerstalent en spin-offs.

Het streven is om vanaf medio 2005 jaarlijks 15 tot 30 kennisintensieve clusters aan te jagen. De participanten zijn innovatieve mkb-bedrijven en kennisleveranciers – zowel bedrijven als publieke kennisinstellingen. Bij deze clusters zullen jaarlijks 45 tot 90 partijen betrokken zijn: bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties – van ziekenhuizen tot woningbouwverenigingen.

Ter vermindering van monoculturen kiezen we voor het stimuleren van cluster-vorming tussen verschillende sectoren (zie schema):

Nadruk zal liggen op de sterke industriële pijlers van Brabant: de sectoren automotieve en embedded systems; procesindustrie; medische technologie en farmacie (human health) en agro-food, inclusief de logistieke en zakelijke dienstverlening die hierbij in het spel is. Extra aandacht geldt voor clusterontwikkeling op de raakvlakken tussen sectoren en technologieën. Immers: 'botsingen van domeinen' leveren relatief vaak innovatieve doorbraken op. Niet minder hoog op de agenda staat het inpassen van de creatieve industrie in de clustervorming.

Clusterdynamiek en MKB De slagkracht en reikwijdte van clusters valt of staat met het aantal deelnemende mkb-bedrijven. Zoals gezegd: daar schort het aan in Brabant. Ondernemerskringen en -netwerken dienen als vliegwiel voor nieuwe clusters te fungeren. Daarnaast wil de provincie het aantal innovatieadviestrajecten voor mkb'ers bestendigen – minstens 200 extra adviezen per jaar.

Drie meerjarenprogramma's fungeren als extra aanjager voor concrete samenwerking:

- **'Make-it'** (BOM en LIOF), dat doorstart en wordt verbreed tot de gehele provincie. Oogmerk: 5-10 nieuwe clusters per jaar met nadruk op automotieve en embedded systems.
- **'Human Health'** (BOM en Syntens). Oogmerk: 5-10 nieuwe clusters in de sectoren medische technologie en farmacie.
- **'Proces-It'** (BOM en REWIN). Oogmerk: minimaal 5 nieuwe clusters per

innovatief mkb

jaar, met nadruk op de sectoren food en chemie en met oog voor duurzaamheidsvraagstukken.

Kenniskloof verkleinen Kennisintensieve activiteiten voltrekken zich steeds meer op plekken waar de kennisuitwisseling 'dicht' en intensief is. Die vlieger gaat met name op voor instellingen zoals TNO Industrie, het Automotive Technology Centre en het Embedded Software Instituut, waar onderzoekers en bedrijven samenwerken en/of faciliteiten delen. Zij bestrijken de volledige keten van kennis naar kunde en kassa. Het past in onze strategie om deze topvoorzieningen verder te ontwikkelen en te benutten. Ook 'open innovatie', zoals de Eindhoven High Tech Campus en BioConnection te Oss, willen we stimuleren.

Interregionale en grensoverschrijdende samenwerking De afzonderlijke regionale innovatie hot spots hebben internationaal gezien weinig kritische massa aan R&D en hoogwaardige bedrijvigheid. Dat is een extra noodzaak voor interregionale samenwerking. Enkele beoogde acties: verankering van bovenregionale netwerken in de clusterprogramma's; versterking van netwerken in de driehoek Eindhoven-Aken-Leuven en de Rijn-Schelde Delta; verdieping van de relatie met Stockholm – concullega in de top van het European Innovation Scoreboard – en andere Europese topregio's.

2.2 Creating winners: technostarters

Onze doelstelling is om in 2010 het aantal succesvolle 'high potentials' onder technostarters ten opzichte van 2004 met 50% te hebben laten groeien. Dat vergt intensivering van beleid op drie fronten:

- In samenwerking met de Brabantse Innovatieraad meer jonge mensen interesseren voor het opzetten van een eigen bedrijf in Brabant.
- De ontwikkeling van pre-seed en seed-fondsen stimuleren. Met behulp van de seedfondsen dient jaarlijks voor circa 20 technostarters – een verdubbeling van het huidige aantal – risicokapitaal beschikbaar te komen.
- 'Geld' meer systematisch verbinden met ondersteunende diensten die voor (doorgroeiende) high potentials nodig zijn, zoals huisvesting, coaching en toegang tot netwerken.

Faciliteren

2.3. Enabling winners: kwaliteit beroepsbevolking en breedband

Verbetering van het innovatieklimaat vergt een lange adem en de moed om keuzes te maken. Aan twee onderwerpen geeft de provincie hoge prioriteit: Kennis = Meedoen en breedbandontwikkelingen.

Kennis = Meedoen Het Actieplan Kennis = Meedoen is integraal onderdeel van het Actieprogramma Innovatie. Het wil een impuls geven aan het verhogen van de kwalificatiegraad van de Brabantse beroepsbevolking.

Er zijn vier actielijnen:

- Op de bres voor techniek: regionale samenwerkingsverbanden implementeren en promoten techniek in de gehele onderwijsketen en op de werkvloer.
- Smart Youth: regionale samenwerkingsverbanden pakken schooluitval aan en creëren leerbanen.
- Sector Wise: regionale en sectorale scholingsprogramma's richten zich op het opleiden en bijscholen van mkb-medewerkers in de speerpuntsectoren.
- Goed Bij in Brabant: 15 nieuwe, experimentele initiatieven 'verleiden' laagopgeleiden tot leren.

Breedband Vier acties dienen de Brabantse breedbandontwikkelingen te stimuleren:

- Versnelde realisatie breedbandige ICT-infrastructuur op bedrijventerreinen;
- Ontwikkeling van een provinciebreed 'fiber-to-the-institute'-plan op grond van vraagbundeling van overheden en maatschappelijke organisaties;
- Versterking en onderlinge afstemming van lokale breedbandinitiatieven, o.a. rond Tilburg (MIBRI) en Eindhoven/Helmond;
- Streven naar definitieve vestiging in Brabant van het landelijke breedband-kennisexpertisecentrum.

Aandachtspunten infrastructuur en ondernemingsklimaat

Tal van infrastructurele en voorwaardenscheppende zaken zijn onmisbaar voor het optimaliseren van het innovatieklimaat. De keuze voor Brabant als

innovatieve topregio impliceert dan ook dat uiteenlopende beleidsterreinen deze ambitie zoveel mogelijk ondersteunen. Enkele aandachtspunten:

- *Verbetering van de fysieke infrastructuur in Brabant, met name verbetering van de A2-as en ontwikkeling en herstructurering van bedrijventerreinen;*
- *Optimale ontwikkeling en benutting van Eindhoven Airport en de HSL-verbinding tussen Breda en onder meer Schiphol;*
- *Internationale profilering van BrabantStad;*
- *Onderzoek in BrabantStad-verband naar kruisbestuiving tussen economie en cultuur;*
- *Concentraties creatieve industrie binnen BrabantStad beter met elkaar verbinden.*

3. Uitvoeringskader

Versterking van de Brabantse koppositie in innovatie vergt forse bestuurlijke, organisatorische en financiële impulsen. De grootste verantwoordelijkheid voor innovatie ligt bij het bedrijfsleven en de kennisinstellingen, maar dat sluit een belangrijke rol voor de provincie niet uit. Zij kiest voor een programmatische aanpak, waarbinnen zij wil stimuleren, voorwaarden scheppen en faciliteren. De instrumenten die de provincie daarvoor ontwikkelt, dienen complementair te zijn aan de talrijke innovatieactiviteiten die in Brabant plaatshebben en zullen in wisselwerking met andere partijen worden ingevuld. Bovendien wil de provincie optimale aansluiting bevorderen tussen regionale, landelijke en Europese instrumenten.

De Brabantse Innovatieraad In deze raad komen topmensen uit het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid tezamen. Dat maakt haar rol cruciaal. Zij is klankbord voor de provincie, reflecteert op ontwikkelingen en geeft het provinciebestuur adviezen.

Samenwerking en synergie Leidend beginsel van het Actieprogramma is dat de organisaties die dicht bij het bedrijfsleven staan de concrete acties voor hun rekening nemen. Er is sprake van een groot aantal intermediaire

A close-up, grayscale photograph of a metal spiral binding. The metal coils are arranged in a regular, repeating pattern, creating a series of vertical ridges and valleys. The lighting is soft, highlighting the metallic texture and the circular shape of the coils. Overlaid on the center of the image is the word "clustervorming" in a bold, sans-serif font. The letters "clustervorming" are dark purple, while the letter "v" is white, creating a visual contrast.

clustervorming

spelers – van BOM en Syntens tot Universiteiten, Hogescholen en Kamers van Koophandel. Vier concrete stappen liggen in het verschiet:

- Optimaliseren van taakverdelingen en afstemming van werkzaamheden tussen de intermediairs;
- Intensiveren en doorzichtiger maken van informatievoorziening en -uitwisseling;
- Bevorderen van een permanent gecoördineerde ondersteuningsstructuur voor technostarters;
- Bevorderen dat Kennis = Meedoen hét koepelprogramma op het vlak van kwaliteit van de beroepsbevolking wordt.

Uitvoeringsorganisatie en monitoring Voor het Actieprogramma Innovatie wordt een aparte uitvoeringsorganisatie ingericht. Zij stelt het behalen van concrete, meetbare resultaten voorop. Jaarlijks zal dan ook monitoring plaatsvinden, waarbij ontwikkelingen en resultaten zullen worden geïkt aan de Lissabon Agenda.

4. Instrumentarium

De huidige instrumenten – hoofdzakelijk uitvloeisel van de Kadernota Economisch Beleid 2003-2006 – zullen optimaal benut worden, maar zijn ontoereikend om alle ambities van het Actieprogramma te kunnen verwezenlijken. Een activiteit die wordt voortgezet, is Innovatieve Acties Brabant. Dit programma maakt experimenten mogelijk op het snijvlak van technologie en maatschappij.

Nieuw instrumentarium Enkele instrumenten staan in de steigers. Op een rij:

- **Co-financiering clusterprojecten** In de geest van het uiterst succesvolle clusterprogramma dat de afgelopen jaren in het Stimulusgebied rond Eindhoven is uitgevoerd, wil de provincie voor heel Noord-Brabant clusterprojecten cofinancieren. Dit vergt op termijn de oprichting van een clusterfonds, o.a. via verankering van clusterstimulansen in het nieuwe EFRO-programma voor Zuid-Nederland.

Breedband

- **Topvoorzieningen voor innovatie** Een Fonds Toptechnologie Projecten is onontbeerlijk om topkennis toegankelijker te maken voor het mkb en als risicodragende partij in te kunnen spelen op landelijke en/of Europese investeringen. Cofinanciering moet bijdragen aan het verwezenlijken van onder meer Eindhoven High Tech Accelerator, de Internationale School, Bioconnection Oss en de komst van TNO Automotive naar Brabant.
- **Technostartersfonds** Een additionele financiële impuls is nodig om gebruik te kunnen maken van TechnoPartner: het nieuwe landelijke stimuleringsinstrumentarium voor technostarters. Concrete acties: financiering van een waterdichte ondersteuningsstructuur voor het scouten en begeleiden van technostarters; de opzet van twee pre-seed fondsen en prolongatie van het succesvolle Zuid-Nederlandse Technostars-fonds waardoor minstens 20 groeiende technostarters over seed-kapitaal kunnen beschikken.
- **Kennis = Meedoen** vergt een additionele financiële impuls om de gehele provincie te kunnen bestrijken.
- **Innovatie zichtbaar maken** De positionering van Brabant als vooruitstrevende en ondernemende regio valt of staat bij de zichtbaarheid van haar innovatiekracht. Het beoogde zichtbaarheidsprogramma omvat onder meer een jaarlijkse innovatieconferentie in Brabant, een website en – bovenal – het nadrukkelijk etaleren van de successen van het Actieprogramma.

Tot slot

Kan een epiloog een vermomde proloog zijn? Ja: Brabant staat aan de vooravond van spannende jaren. Of het Actieprogramma Innovatie in 2010 een succes zal blijken te zijn, valt of staat bij daadkracht. De provincie Noord-Brabant nodigt haar partners met klem uit om voortvarend en pro-actief samen te werken, in de overtuiging dat het stimuleren en faciliteren van innovatie beslissend zal zijn voor behoud van onze economische koppositie.

Technostarters

Ruimte voor uw ideeën

Ruimte voor uw ideeën

kennis =

meedoen

Colofon

Met dank aan:

GE Plastics BV,

Bergen op Zoom > pagina 2

Amgen BV,

Breda > pagina 6

Van Doorne's Transmissie BV,

Tilburg > pagina 10

Pamgene,

's-Hertogenbosch > pagina 14

KMWE Precisie BV,

Eindhoven > pagina 4

PDE Automotive BV,

Helmond > pagina 15

Fotografie

Wim Hollemans fotografie,

Drunen

Grafisch Ontwerp

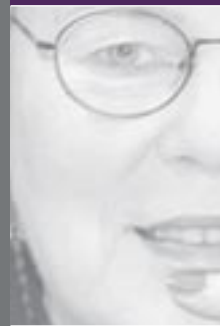
Van Riet ontwerpers,

's-Hertogenbosch

Tekst

Erik Alink, 's-Hertogenbosch

Commissaris vd Koningin

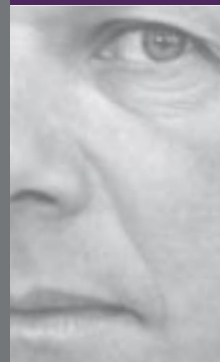

Hanja May-Weggen

Gedeputeerde

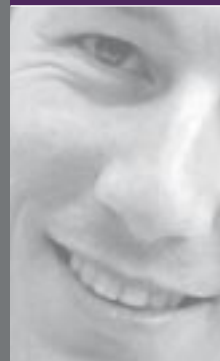
Onno Hoes

Amgen BV

PDE Automotiv

KMWE Precisie BV

Pamgene

VDT BV

GE Plastics BV

Provincie Noord-Brabant

Postbus 90151

5200 MC 's-Hertogenbosch

www.brabant.nl

Telefoon (073) 680 88 90

Fax (073) 680 76 51

pieken

in de

delta